

jest uplatňován toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.), ježto odvolací soud vycházejí z jiného právního názoru, nepřezkoumal vůbec odvoláním napadená zjištění a nezabýval se s žalobním nárokem po věcné stránce. Bylo proto napadený rozsudek podle §§ 496 č. 3, 513 c. ř. s. zrušiti a odvolacímu soudu uložiti další jednání o věci. Na odvolacím soudu bude, aby přezkoumal napadená zjištění a podle shora vyslovených zásad o odvolání znova rozhodl.

Čís. 16176.

Kdo zastupuje spolek podle zákona č. 134/1867 ř. z.

Třebaže spolkové stanovy ustanovují, že jest potřebí kolektivního zastoupení spolku předsedou a jednatelem jen při podpisování listiny, spisů, korespondence a ostatních písemností, platí totéž o ústních ujednáních, mají-li býti pro spolek závazná. Smlouva, uzavřená bez nutného usnesení výboru spolku, se nestala pro spolek závaznou tím, že zboží bylo zasláno na jeho jméno, jeho členy spotřebováno a předsedou spolku zapláceno, nestalo-li se tak s výslovným nebo s mlčky předpokládaným souhlasem výboru spolku podle stanov k projevu vůle způsobilého.

(Rozh. ze dne 5. června 1937, Rv II 898/35.)

Srv. rozh. č. 14408, 11515, 8412, 5013 Sb. n. s.

Proti žalobě, již se žalující firma domáhá na žalované místní skupině Svazu sklářských dělníků v S. zaplacení 8207 Kč 05 h, omezených na 7.707 Kč 05 h s přísl. za odebrané a dodané zboží (mouku), namítl žalovaný spolek mimo jiné, že zboží, o něž jde, nebylo objednáno a dodáno jemu, nýbrž že zboží objednal bývalý předseda žalovaného spolku Jan B. a člen žalovaného spolku Jan S. bez vědomí a souhlasu výboru, jednatele a pokladníka. Podle stanov žalovaného spolku, schválených zemským úřadem v P., obstarává výbor po případě valná hromada správu, a záležitosti skupiny. Předseda nebo jeho náměstek zastupují skupinu na venek i vůči Svazu a úřadům. Všechny listiny a spisy a ostatní písemnosti atp. podpisují předseda nebo jeho náměstek, jakož i jednatel a v peněžních záležitostech musí být připojen také podpis pokladníka. Vedle toho nutno připojiti razítko. Uvedené tři osoby však objednávkou vůbec nepodepsaly, nýbrž podepsal je pouze bývalý předseda Jan S., který připojil zcela neoprávněně razítko skupiny. On sám zboží také přijal, je rozdělával, a to většinou mezi nečleny. Snad i při placení zboží podepsal jako odesilatele peněz žalovaný spolek; činil tak však proti stanovám, nebyv nikým zmocněn k takové objednávce. Účty neodevzdával pokladníkovi, také korespondenci obstarával sám, ani upomínky nepředával výboru. Peníze, pokud je inkasoval, se žalovaným nevyúčtoval. Jan B. a Jan S. se dobrovolně zavázali prohlášením ze dne 24. července 1934, že přejímají plnou odpovědnost závazku za dlužnou částku za odebranou mouku, čímž dali oba dva najevo, že jsou sami povinni k zaplacení. Soud první stolice uznal podle žaloby. D ů

v o d y: Žalovaný spolek jest pasivně oprávněn ke sporu, neboť sám připustil, že objednávku učinil jeho tehdejší předseda Jan B. a že on byl podle stanov oprávněn zastupovati žalovaný spolek na venek. Je-li tomu tak, pak byl předseda ovšem oprávněn též uzavíratí právní jednání za spolek. Podle jeho stanov bylo sice zjištěno, že písemnosti měly podepsati nejen předseda, ale i jednatel po případě i pokladník. Porušení tohoto formálního předpisu nemůže však býti na závadu platnosti ujednání, uzavřených předsedou jménem spolku. Jde totiž o obchodní jednání, která nejsou vázána určitou formou a jež jsou platná, jsou-li uzavřena osobou k zastupování spolku oprávněnou (viz též vývody Komentáře Staubova k čl. 229 a 230 obch. zák.). Ježto žalovaný spolek připustil, že předseda zboží objednal a přitiskl razítko spolku, a ani nepopřel, že objednávka byla učiněna jménem spolku, a ježto bylo dále doznáno, že předseda zboží též přijímal, nemůže býti o legitimaci žalovaného spolku ke sporu pochybnosti. Nerozhoduje, co předseda se zbožím dělal, kdo splátky konal, zda byl předseda výborem spolku k objednávkám zmocněn a pod. Ježto výše a splatnost zažalované částky je prokázána obsahem obchodních knih žalobkyniných a žalovaný nedokázal, že žalobkyně propustila žalovaný spolek ze závazku a že se spokojila se závazkem býv. předsedy Jana B. a člena S., bylo žalobě vyhověno. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Pokud se soud první stolice dovolával v napadeném rozsudku vývodů Staubova Komentáře k čl. 229 a 230 obch. zák., nechtěl tím zřejmě aplikovati zákonná ustanovení platící pro akciovou společnost na obchodní jednání, o něž šlo v souzeném případě, nýbrž použil patrně při nedostatku zákonných ustanovení v právu spolkovém analogie předpisů o zastupování jiné právnické osoby na venek, totiž akciové společnosti. S názorem v rozsudku vysloveným jest souhlasiti potud, že to, že písemnosti mají podpisovati nejen předseda, ale i jednatel po případě v peněžních záležitostech i pokladník, nemůže býti na újmu platnosti ujednání (objednávky), které uzavřel předseda jménem spolku, je-li podle stanov oprávněn k zastupování spolku na venek. Objedávka nebyla patrně »peněžní záležitostí«, takže podpisu pokladníka nebylo vůbec potřebí. Ustanovení stanov o podpisech při písemnostech není v souladu s ustanovením čl. 317 obch. zák., jenž tu je důležitý, když ani odvolání nevyklučuje, že šlo o obchodní jednání. Při obchodech není platnost ujednání vázána na určitou, zejména písemnou formu, a postačilo k platnosti objednávky zboží, stala-li se předsedou ústně. Ustanovení stanov, že veškeré písemnosti mají býti podepsány určitými funkcionáři, jest pokládati za pořádkový předpis, ježž dodržovati mají členové představenstva ve svém postavení vůči spolku. Jeho nedodržení však v poměru k spolku nemůže znamenati neúčinnost projevu funkcionáře oprávněného zastupovati spolek na venek. Podle zákona nebylo k objednavce potřebí písemné formy. Ze znění stanov nelze vyvozovati, že by s objednávkou musil souhlasiti výbor spolku. Valná hromada pak nemá s objednávkou co činiti, zejména nelze ze stanov vyčísti, že by o objednávkách učiněných předsedou spolku musila věděti valná hromada. Poukazuje-li odvolání na to, že obsah stanov (zejména jeho ustanovení čl. IX, odst. 1, stanov) nebylo vůči třetím osobám skryté, ježto jest každému volno nahlédnouti

do stanov, jest k tomu uvéstí, že žalující firma neměla důvodu nebo popudu k tomu, aby do stanov nahlížela, když se žalovaným spolkem od roku 1931 obchodovala a vedla korespondenci, z níž mohla usuzovati na zástupčí oprávnění podepisujícího předsedy, dodávala zboží ve značné ceně, které bylo přijímáno a přesně placeno, a když teprve s konečným saldem byly obtíže. Nelze proto žalobkyni vytýkati, že nepostupovala s péčí řádného obchodníka. Závazek žalovaného spolku k zaplacení zažalované pohledávky možno dovoditi též z jiných důvodů. Žalobkyně již v přípravném spise poukazovala na to, že na předsedu žalovaného spolku lze pohlížeti také jako na zmocněnce. Nutno přihlédnouti k stavu, který vyplývá z celého skutkového děje vyšlého za sporu najevo. Podle toho bylo zboží zasíláno na žalovaný spolek, bez námitek přijímáno, aniž bylo vytčeno, že se objednávky staly vadně, zboží bylo spotřebováno též členy a placeno, nevyšlo ani najevo, že by faktury byly vráceny. Lze tedy míti za to, že předsedovo počínání bylo mlčky schvalováno. Teprve později, když už docházely upomínky, bylo Janu B. na schůzích vytýkáno, že jednal nedovoleně, a to když se do rukou následujícího předsedy U. dostal upomínací dopis. O počínání předsedy Jana B. se však vědělo patrně už dříve, neboť se na jedné z členských schůzí o nákupu mluvilo a předseda na schůzích korespondenci předkládal. Příčilo by se dobrým mravům obchodování, kdyby za stavu dosud uvedeného byl žalobkyni odpírán nárok na zaplacení zažalované částky od žalovaného spolku.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu.

D ů v o d y :

Jde o to, zda jest tím, že Jan B. jako předseda žalovaného spolku objednával u žalobkyně jménem spolku mlýnské výroby, žalovaný spolek zavázán a povinen zaplatiti žalobkyni kupní cenu resp. nedoplatek kupní ceny za dodané zboží, které předseda rozprodával členům spolku i osobám cizím. Nižší soudy odpověděly na dotčenou otázku kladně, avšak neprávem. Spolek jako právnická osoba může pojmouti a projevit vůli jen osobami fysickými, svými orgány, a to způsobem, který zákon nebo stanovy určují pro projev vůle spolku. Podle § VIII č. 1 stanov žalovaného spolku obstarávají veškerou jeho správu a záležitosti valná hromada, členská schůze nebo výbor. Podle ustanovení § VIII, A, odst. 2, řečených stanov zastupují žalovaný spolek na venek i vůči úřadům předseda a jednatel nebo jejich zástupci, ve finančních otázkách také pokladník nebo jeho zástupce. Dotčenému ustanovení odpovídá pak další ustanovení § IX č. 10 (druhá věta) uvedených stanov, že všechny listiny a spisy, korespondenci a ostatní písemnosti atd. podpisují předseda nebo jeho náměstek, jakož i jednatel, a že v peněžních záležitostech musí býti připojen také podpis pokladníka. Třebaže se v předchozí větě dotčeného předpisu stanov v rozporu se shora uvedeným předpisem § VIII, A, odst. 2, praví, že žalovaný spolek (skupinu) zastupují na venek i vůči svazu a úřadům předseda nebo jeho náměstek, plyne již z uvedených míst spolkových stanov nepochybně, že právní

jednání uzavřená jménem spolku jsou vůči třetím osobám pro spolek závazná jen tehdy, byl-li spolek při tom zastoupen kolektivně, t. j. předsedou a jednatelem nebo jejich zástupci. To plyne nejen z uvedeného již ustanovení § VIII, A, odst. 2, ale i z ustanovení § IX č. 10, druhé věty, dotčených stanov. Toto posléze uvedené ustanovení stanov mluví ovšem jen o podpisu listin, korespondence a ostatních písemností, ale kolektivní zastupování spolku na venek nemůže býti jiné pro ústní prohlášení než pro písemná. Také při ústních ujednáních kupní smlouvy, jež má býti závazná pro žalovaný spolek, musil by tedy spolek býti zastoupen předsedou a jednatelem nebo jejich zástupci. To se však nestalo. S toho hlediska není tudíž na místě poukaz odvolacího soudu na ustanovení čl. 317 obch. zák., podle něhož není při obchodech podmínkou platnosti smlouvy písemné zřízení neb jiné formálnosti.

Než nehledíc ani na to, co dosud uvedeno, neplynulo by ani z ustanovení první věty § IX č. 10 stanov — podle něhož zastupuje spolek na venek předseda nebo jeho náměstek —, že je předseda sám oprávněn obstarávat záležitosti žalovaného spolku, které nejsou běžné a udůvodněné obyčejným během věcí. Jak již uvedeno, obstarávají podle § VIII č. 1 stanov veškerou správu a záležitosti skupiny valná hromada, členské schůze a výbor spolku. Podle ustanovení § IX č. 1 a 2 stanov náleží do oboru působnosti výboru všechny záležitosti, týkající se spolku a jeho činnosti v mezích stanov, kromě záležitosti, o nichž výbor nemůže sám rozhodovati; výbor je orgánem vnitřní správy skupinové, provádí všechna její usnesení a připravuje všechny záležitosti, jež mají býti předkládány členským schůzím k projednání. Z předložených stanov žalované místní skupiny Svazu sklářských dělníků, která není výdělkovým a hospodářským společenstvem podle zákona z 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., nýbrž je spolkem zřízeným podle zákona z 15. listopadu 1867, č. 134 ř. z., není patrné, zda se nákup mlýnských výrobků a jejich prodej členům spolku a dokonce i nečlenům pohybuje v mezích statutární činnosti spolku a zda je v souladu s jeho účelem, neboť § III stanov v té příčině jen povšechně uvádí, že »účelem místní skupiny jest napomáhati všem snahám, hlavními stanovami vytčeným, zvláště pak plniti vesměs všechny úkoly a povinnosti, vyplývající z ustanovení hlavních stanov svazových a jednacího řádu (§ II a XXV svazových stanov)«. K právnímu posouzení případu, o nějž jde, není však ani potřebí, aby byl podle hlavních stanov svazových zjišťován přesný účel žalovaného spolku, neboť i kdyby právní jednání předsedy spolku, o které se žalobní nárok opírá, náleželo do oboru činnosti žalovaného spolku, vymezené dotčenými svazovými stanovami, nelze je hledíc na závazky, které mohly spolku z takového jednání vzniknouti podle obyčejného předvídatelného běhu věcí, pokládati za záležitost běžnou, kterou by mohl závazně pro spolek mocí svého zástupčího oprávnění obstarávat předseda sám bez usnesení výboru, jemuž podle uvedených míst stanov náleží obstarávat všechny záležitosti, týkající se skupiny a její činnosti v mezích stanov. Z toho plyne, že zástupčí oprávnění předsedovo je stanovami omezeno, a to nikoli skrytě, neboť do stanov je volno každému nahlédnouti (§ 5 zákona ze dne 15. listopadu 1867, č. 134 ř. z.). Předseda spolku oprávn-

něný podle stanov zastupovati spolek na venek může proto platně a pro spolek závazně vykonávati právo to jen v mezích stanov (srv. rozh. č. 5013, 8412, 11515 Sb. n. s.). Ježto nebylo prokázáno, ba ani tvrzeno, že se výbor žalovaného spolku usnesl na ujednání smlouvy se žalobkyní o odbírání mlýnských výrobků, překročil Jan B., ujednal-li dotčenou smlouvu bez takového usnesení, své zástupčí oprávnění, a žalovaný spolek není proto podle §§ 1016 a 1017 obč. zák. jeho projevem vázán. Nelze však přisvědčiti ani názoru odvolacího soudu, že žalovaný spolek předsedovo počínání mlčky schválil. Odvolací soud v té příčině poukazuje na to, že zboží objednávané Janem B. bylo zasíláno žalovanému spolku a jím bez námitek přijímáno, aniž bylo vytčeno, že se objednávky staly vadně, že zboží bylo spotřebováno též členy spolku a placeno, aniž vyšlo najevo, že by faktury byly vráceny, že teprve později, když docházely upomínky a když se dostal do rukou následujícího předsedy U-a upomínací dopis, bylo B-ovi na schůzích vytýkáno, že jednal nedovoleně, a že se však o jeho počínání vědělo patrně už dříve, neboť se na jedné členské schůzi mluvilo o nákupu mouky a předseda na schůzích předkládal korespondenci.

Bylo již shora uvedeno, že se zřetelem na ustanovení § IX stanov a na závazky, které spolku mohly z předsedova jednání vzejíti v případě, o němž je řeč, mohl pojmouti a projeviti vůli potřebnou k platnému uzavření smlouvy o odběru mlýnských výrobků jen výbor žalovaného spolku. Kdyby se přihlíželo k ustanovení § IX č. 5 stanov, že totiž je výbor schopný usnášení, je-li přítomna alespoň polovina jeho členstva, a že usnesení jsou platná, nabyly-li většiny hlasů přítomných, mohlo by býti ovšem pochybné, zda může výbor projeviti vůli i způsobem uvedeným v § 863 obč. zák., ježto dotčené ustanovení stanov mohlo by vzbuditi zdání, že pojetí a projevu vůle musí předcházeti hlasování členů výboru a zjištění počtu odevzdaných hlasů. Avšak řečeným předpisem stanov není v souzeném případě vyloučena platnost ustanovení § 863 obč. zák. pro prohlášení vůle orgánů žalovaného spolku jen, když možno z činů nebo opominutí výboru, třebaže nedošlo k hlasování, nepochybně usouditi při rozumném uvažování všech okolností na pojetí a projev určité vůle. Při tom se ovšem předpokládá, že konkludentní čin nebo opominutí vychází od výboru, který by byl s to pojmouti a projeviti vůli výslovně ve formě stanovami předepsané, t. j. od výboru, který by byl ve smyslu dotčeného předpisu stanov způsobilý k usnášení. K tomu by bylo potřebí, aby výbor byl podle § IX č. 4 stanov oprávněným k tomu orgánem — předsedou nebo jeho náměstkem — svolán a aby se jeho schůze zúčastnila alespoň polovina jeho členů, neboť jen svolaný výbor jest orgánem spolku, nikoliv i jednotliví členové výboru (srv. rozh. č. 14408 Sb. n. s.). V souzené věci nebylo ani tvrzeno, ani prokázáno, že řádně svolaný a k usnášení způsobilý výbor žalovaného spolku nabyl vědomosti o tom, že Jan B. uzavřel se žalobkyní jménem spolku smlouvu o odběru mlýnských výrobků, zavazující spolek k placení kupní ceny objednaného zboží, a že většina přítomných členů výboru vzala zřejmě tuto skutečnost bez námitek na vědomí. Tím méně lze ovšem ze zjištění odvolacího soudu, že členové spolku patrně věděli

o počínání předsedy Jana B., usouditi na projev vůle žalovaného spolku toho obsahu, že členové výboru mlčky souhlasili s jeho počínáním. Nelze proto spatřovati dodatečné schválení smlouvy o odběru mlýnských výrobků ani v tom, že zboží bylo zasíláno na jméno žalovaného spolku, že bylo spotřebováno též jeho členy a snad i placeno předsedou z jmění spolku, nebylo-li prokázáno, že se to vše stalo s výslovným nebo mlčky předpokládaným souhlasem výboru spolku podle stanov k projevu vůle způsobilého. Nedošlo-li však podle toho, co dosud uvedeno, k ratihabici smlouvy, nezbylo než žalobu zamítnouti.

Čís. 16177.

Syndikátní odpovědnost (zák. č. 112/1872 ř. z.).

Stát neodpovídá za škodu způsobenou notářem, který sice jednal v pozůstalosti, z níž věci zpronevěřil, jako soudní komisař, avšak uschování věcí, jež pak zpronevěřil, převzal na základě zvláštní úmluvy s dědicem, jemuž byla odevzdána správa pozůstalostního jmění.

(Rozh. ze dne 7. června 1937, Co I 2/37.)

Žalobkyně se na žalovaném Československém státu domáhá syndikátní žalobou náhrady škody ve výši 227.835 Kč, kterou jí prý způsobil notář Dr. Augustin W. zpronevěrou vkladních knížek a cenných papírů, které převzal do úschovy jako soudní komisař pověřený projednáváním pozůstalosti po Štěpánu B., jehož byla žalobkyně jedinou dědičkou. Proti žalobě žalovaný stát namítl, že usnesením pozůstalostního soudu ze dne 25. srpna 1933 byla správa pozůstalosti svěřena žalobkyni a že ta při této správě používala notáře Dr. Augustina W. jako svého zmocněnce. Všechny platy, které konal z pozůstalostního jmění, se staly po 25. srpnu 1933 a na žalobkynin příkaz. Pro nedostatek zákonných podmínek nebyl jmenovaný notář oprávněn zříditi inventář a vzíti do své úschovy vkladní knížky a cenné papíry náležící do pozůstalosti. Inventurní zápis ze dne 30. listopadu 1930 jím sepsaný nebyl schválen pozůstalostním soudem. Dr. Augustin W. neměl ani práva, aby jako soudní komisař vyplácel odkazovníkům odkazy, poněvadž jest důkaz o splnění testamentu předložiti teprve po odevzdání pozůstalosti. Jestliže se tedy Dr. Augustin W. dopustil tvrzené zpronevěry, neučinil tak při výkonu úřadu soudního komisaře a syndikátní nárok nemohl žalobkyni vzniknouti. **V r c h n í s o u d v P.** zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Podle spisů D III 312/30 okresního soudu v K. V. vychází najevo jen toto: K pozůstalosti po Štěpánu B. se přihlásila nynější žalobkyně dne 27. listopadu 1930 na základě testamentu ze dne 22. listopadu 1930 výmínečně. Usnesením ze dne 17. prosince 1930 byla její přihláška soudem přijata. Žalobkyně však dne 18. prosince 1930 u Dr. Augustina W. protokolárně prohlásila, že svou výmínečnou přihlášku mění v bezvýmínečnou, aby to soud vzal na vědomí, nevypravené dosud usnesení ze dne 17. prosince 1930 odvolal a od provedení inventury a odhadu v usnesení tom nařízených upustil. Podle poznámek ve spisech bylo usnesení to odvoláno